

## POSTANOWIENIE

Dnia 13 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku A. R.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.  
o prawo do emerytury,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw  
Publicznych w dniu 13 kwietnia 2016 r.,  
na skutek skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku  
Sądu Apelacyjnego w [...]  
z dnia 30 września 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

**odrzuca skargę.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 30 września 2014 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w O. - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 stycznia 2014 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie A. R. od decyzji ZUS Oddziału w O. odmawiającej mu prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, był nieobecny podczas ogłoszenia wyroku w dniu 30 września 2014 r. W osobistym kontakcie telefonicznym z pracownikiem sekretariatu Sądu Apelacyjnego w [...] miał w dniu 2 października 2014 r. uzyskać błędną informację, że „apelacja organu rentowego została oddalona”, dlatego odstąpił od żądania doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem, a w konsekwencji nie

wywiódł w ustawowym terminie skargi kasacyjnej. O prawidłowej treści wyroku dowiedział się 13 lutego 2015 r., kiedy osobiście odebrał odpis wyroku wraz z uzasadnieniem. Następnie 29 maja 2015 r. złożył skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego.

W skardze zarzucił naruszenie prawa materialnego oraz przepisów postępowania, które spowodowały niezgodność wyroku z prawem, a mianowicie: 1) art. 6 k.c. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że ciężar dowodu zawsze i bez względu na okoliczności sprawy spoczywa na stronie powodowej, podczas gdy powód wykazał fakty przemawiające za słuszością swojego stanowiska w sprawie, przeto to pozwanego obarczał ciężar udowodnienia okoliczności uzasadniających oddalenie odwołania; 2/ art. 382 w związku z art. 235 § 1 k.p.c. przez dokonanie ustaleń odmiennych od przyjętych przez Sąd pierwszej instancji bez przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia w pracy powoda w warunkach szczególnych w okresie od 1 marca 1991 r. do 30 kwietnia 2003 r.; 3/ art. 245 k.p.c. przez przyjęcie, że jedynie dokument w postaci świadectwa pracy poświadcza staż pracy w warunkach szczególnych, natomiast oparcie się na zeznaniach naocznych świadków jest niedopuszczalne; 4/ art. 259 k.p.c. przez uznanie, iż naoczny świadek pracy powoda w warunkach szczególnych (jego współpracownik) nie może być świadkiem, a w konsekwencji przez bezprawne poszerzenie katalogu osób, które nie mogą być świadkami w postępowaniu cywilnym; 5/ art. 303 w związku z art. 328 § 2 k.p.c. przez brak odniesienia się do przyczyn, dla których Sąd odmówił wiarygodności dowodowi z zeznań świadków zawnioskowanych przez powoda; 6/ art. 45 ust. 1 Konstytucji przez naruszenie obowiązku rozpoznania sprawy w sposób bezstronny wskutek całkowitego zaniechania oceny zeznań świadków; 7/ art. 176 ust. 1 Konstytucji przez wydanie wyroku zmieniającego wyrok Sądu pierwszej instancji na podstawie ustaleń faktycznych odmiennych od poczynionych przez ten Sąd. Przez wydanie zaskarżonego wyroku skarżącemu została wyrządzona szkoda, a jego zmiana lub uchylenie w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W konsekwencji wniósł o stwierdzenie, że wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 września 2014 r. jest niezgodny z art. 6 k.c., art. 235, 245, 303 i 328 § 2 k.p.c. oraz art. 45 ust. 1 i art.

176 ust. 1 Konstytucji, oraz o rozstrzygnięcie o kosztach postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wniesiona w rozpoznawanej sprawie okazała się niedopuszczalna, przeto podlegała odrzuceniu. Zgodnie bowiem z treścią art. 424<sup>1</sup> § 1 k.p.c. można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylene tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Tymczasem przedmiotowa sprawa miała charakter kasacyjny ze względu na przedmiot sporu - ustalenie emerytury (art. 398<sup>2</sup> § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna od wyroku z dnia 30 września 2014 r. nie została jednak wniesiona, ponieważ, jak twierdzi skarżący, otrzymał telefoniczną wiadomość od pracownika sekretariatu sądu, że „apelacja organu rentowego została oddalona”. Natomiast o innej treści wyroku skarżący dowiedział się 13 lutego 2015 r., kiedy osobiście odebrał jego odpis wraz z uzasadnieniem. Powzięcie wiadomości o treści wyroku po upływie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej nie wykluczało możliwości kasacyjnego zaskarżenia niekorzystnego dla strony wyroku. Termin do wniesienia skargi kasacyjnej jest terminem ustawowym, który nie ulega przedłużeniu ani skróceniu, ale jest możliwe jego przywrócenie. Strona mogła zainicjować postępowanie kasacyjne przez złożenie skargi kasacyjnej wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jej złożenia. Gdyby taki wniosek nie został uwzględniony i skarga kasacyjna zostałaby odrzucona, jako złożona po terminie, to postanowienie o odrzuceniu skargi podlegałoby zaskarżeniu w postępowaniu zażaleniowym (art. 394<sup>1</sup> § 1 k.p.c.), z czego wszakże pełnomocnik skarżącego nie skorzystał. W konsekwencji należało uznać, że skarżący nie wykorzystał przysługujących mu środków prawnych.

W sprawie nie występuje też wyjątkowy przypadek, o którym mowa w art. 424<sup>1</sup> § 2 k.p.c., potencjalnie uzasadniający merytoryczne rozpoznanie skargi, gdy strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że wyjątkowe wypadki, o których stanowi art. 424<sup>1</sup> § 2 k.p.c., odnoszą się także do przyczyn nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków zaskarżenia. Przyczyny te muszą mieć charakter wyjątkowy w znaczeniu obiektywnym, co oznacza, że chodzi o wyjątkowe okoliczności obiektywnie uniemożliwiające stronie wniesienie środka zaskarżenia, a nie o okoliczności subiektywne zależne od woli lub zaniedbań strony. Wnoszący skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku powinien zatem wykazać, że nieskorzystanie z przysługującego środka prawnego nastąpiło z wyjątkowych powodów mających charakter siły wyższej, takich jak ciężka choroba, katastrofa, klęska żywiołowa czy nadzwyczajne okoliczności leżące po stronie osób trzecich, które obiektywnie rzecz biorąc uniemożliwiły wniesienie środka zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 3 lutego 2012 r., I BU 9/11, LEX nr 1135986; z 14 lutego 2012 r., II BP 16/11, LEX nr 1215277; z 1 kwietnia 2015 r., II BU 2/14, LEX nr 1665583). Natomiast jeżeli strona miała obiektywną możliwość skorzystania z instancji odwoławczej i z tej możliwości nie skorzystała z przyczyn leżących po jej stronie, to skarga jest niedopuszczalna (art. 424<sup>8</sup> § 2 k.p.c.).

W konsekwencji Sąd Najwyższy uznał, że wniesiona skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia była niedopuszczalna w rozumieniu art. 424<sup>1</sup> k.p.c., ponieważ wzruszenie wyroku było możliwe w postępowaniu kasacyjnym, z czego skarżący nie skorzystał. Prowadziło to do odrzucenia niedopuszczalnej skargi na niezgodność z prawem zaskarżonego wyroku na podstawie art. 424<sup>8</sup> § 2 k.p.c., bez potrzeby ani procesowych możliwości jej merytorycznej oceny.